

מטיילים בשבילי הגלבוט צילום דרור סגל

גדול לפיקניק ולטיולים. משמאל יש פנייה לשביל היורד צפונה אל "העמק הנעלם" ומספק מסלול הליכה יפהפה וגם מבט מרהיב אל נוף העמק. הממשיכים מזרחה, מגיעים מיד להר ברקן המצוי מימין לכביש. במקום חניה ותצפית נוף מרשימה וכן כמה מסלולי טיול מעגליים, כולל שביל הממשיך מזרחה אל אזור שמורת האיריסים. בשביל המעגלי נבחין בבורות מים חצובים ובמתקנים נוספים, המעידים על נוכחות אנושית קדומה בהר. תצפית הנוף מאפשרת מבט של 360 מעלות - בתנאי ראות טובה נראה בצפון את הרי הגליל העליון ואת הר החרמון, במערב - את הכרמל ואת מגדל אוניברסיטת חיפה, בדרום - את הרי השומרון ובמזרח נוכל להביט אל עבר הירדן והרי הגלעד.

נחל יצפור ומצפה הר אבינדב: סמוך לצומת יצפור, אפשר לרדת מהרכב ולהתחיל את המסלול היורד אל נחל יצפור (מומלץ בעיקר מראשית הסתיו ועד שלהי האביב). אם בוחרים להמשיך מזרחה בצומת יצפור, חולפים על פני קיבוץ מעלה גלבוט ומגיעים בהמשך למצפור לזכרם של דובי וערן שמיר (מימין לכביש). מיד בהמשך משמאל - מצפה הר אבינדב המספק תצפיות נוף מרשימות (צפונה ומזרחה על עמק המעיינות, על רמות יששכר ועל העיר בית שאן, לרבות אתריה ההיסטוריים והגן הלאומי), אזור לפיקניקים ומסלול הליכה. הממשיכים מזרחה יכולים לרדת אל בקעת הירדן ולפגוש בכביש 90, או לפנות ימינה (דרומה) לכיוון מירב ומלכישוע ולהתרשם מנוף צפון השומרון, הנשקף במבט לכיוון דרום.

הכותב הוא מנהל ואוצר המוזיאון לארכיאולוגיה עקבות בעמק שבגן השלושה וארכיאולוג ברשות הטבע והגנים

בר עונתית של עשבוניים ושלל מיני פרחים (ראו כתבת פריחה בעמ' 38) גם החי בהר עשיר ומגוון וכולל, בין היתר, עופות רבים, זוחלים, עדרי צבאים ושפני סלע. בני אדם חיו בגלבוט מתקופות פרהיסטוריות ועד ימינו, אף שמקורות המים בהר דלים למדי. למעשה, קיימים רק שלושה מעיינות - כולם במערב ההר, וגם הם אינם גדולים במיוחד (שאר השטח חסר מקור מים, למעט כמה בורות האוספים מי גשמים), ולכן התקיימו בהר יישובי קבע דלים יחסית.

לטיול יצאנו

רכס הגלבוט מציע שורה ארוכה של מסלולי טיול ותצפיות נוף מרהיבות. אי אפשר למנות את כולם, וודאי שלא לבקר בכלם בסיור אחד. להלן כמה אפשרויות מרכזיות לטיולים ולתצפיות (אפשר כמובן לשלב ביניהם). סקירת המסלולים המרכזיים היא ממערב למזרח. 667 ממערב נוסעים בדרך נוף הגלבוט לכיוון מזרח וחולפים על פני חוות התבלינים הנמצאת מימין. הכביש חוצה את חורבות הכפר נוריס ומיד לאחוריו יש פנייה ימינה בדרך העולה להר גיבורים (רק לרכב שטח). ממשיכים ישר ומגיעים לכביש המסתעף שמאלה, ולאחר נסיעה קצרה מגיעים למצוק עם תצפית מדהימה על עמק חרוד ועל רמות יששכר, על גבעת המורה, על הגליל התחתון ועוד. היישובים הקרובים אלינו מוכרים לנו מימי ערש ההתיישבות בעמק: עין חרוד, תל יוסף, גבע, כפר יחזקאל, בית השיטה ועוד. ממש לרגלינו משתרע גן לאומי מעיין חרוד. כאן אפשר להבין את מילות השיר: "גלבוט נושק לתבור". במקום יש גם אזור לפיקניקים ושביל המדגיש את אירועי התנ"ך שהתרחשו באזור. כשמביטים למטה אל שדות החיטה בחורף ובאביב, רואים ציור גדול שהוכן בסתיו, בכל פעם בנושא אחר.

חוזרים לכביש הראשי בהר וממשיכים מזרחה. משמאל נראה חניון נופש פעיל ואזור פיקניקים בתוך יער האורנים. בהמשך פונים שמאלה בדרך מעגלית למצפה ויניה כהן. במקום תצפית נוספת לכיוון העמק. אפשר לחזור אל הכביש הראשי בחיבור נוסף מזרחית לפנייה הראשונה. אם ממשיכים בכביש ולא פונים למצפה, נראה מצד שמאל מצפור נוסף על שם יצחק חידו.

מסלול לאופניים ושמורת איריסים: ממשיכים מזרחה בכביש נוף גלבוט. מימין נראה פנייה להר לפידים, שם יש מסלול מתאים גם לאופניים. מיד לאחר הפנייה נגיע לחניון שער הזהב - אזור

נוף העמק הצבעוני הנשקף מהגלבוט צילום שאטרסטוק

במעלה ההר

רכס הרי הגלבוט הוא חלק מצפון השומרון ומשדרת ההר המרכזית של ארץ ישראל. ההר מתנשא בשורת פסגות ורכסים מאזור יזרעאל וגן נר במערב ועד נחל בזק ובקעת הירדן במזרח. המסלע העיקרי בהר הוא סלעי משקע, גיר מתקופת האיאוקן ודולומיט (בילדותנו חשנו תמיד השתאות כשהתגלה לעינינו הדולומיט במהלך הטיול באזור מאובן ימי, והוסבר לנו כי הגלבוט היה פעם ים).

הגלבוט הושפע משני תהליכים או אירועים גיאולוגיים מרכזיים. הראשון הוא הקימוט שיצר את כל גוש ההר המרכזי וגרם להתרוממות שכבות סלע המשקע הימי שיצרו גם את רכס הגלבוט. השני הוא השבר הגדול ושברי המשנה שיצרו את בקע ים המלח ואת שרשרת העמקים מצפון ומזרח להר, תהליך שהביא גם ליצירת המצוקים המרשימים ומעיינות ההעתק שנובעים במערב עמק המעיינות.

במערב הגלבוט נמצא מעט חורש טבעי מתחדש, המגובה באזורים נרחבים של נטיעות שיזמה הקרן הקיימת, בעיקר נטיעות של אורנים, אך גם של אלות, של איקליפטוסים, של ברושים ושל עצים ארץ-ישראליים נוספים. האזורים הדרום-מזרחיים חשופים יותר ומכוסים בעיקר בצמחיית

נוף יפהפה, מנוקד בגגות אדומים של יישובי העמק, שדות מוריקים, פרדסים, נחלים ובריכות מים לגידול דגים. מלבד כל אלה, רכס הגלבוט מציע שורה ארוכה של מסלולי הליכה יפים ותצפיות נוף מרהיבות, שמספקים סיבה טובה לבקר בו יותר מפעם אחת

כתב: דרור סגל

מבט אל חלקו המזרחי של הר הגלבוט צילום דרור סגל